

ITSEARVIOINTI

Energiatehokkuuden johtaminen

Kenelle itsearviointi on suunnattu?

- Kaikille ETJ+ -järjestelmän käyttöönottoa pohtiville sekä aloitteleville käyttäjille.
- ETJ+:aa pidempään käyttäneille yrityksille, jotka haluavat kehittää energiatehokkuustoimintaansa ja tarkastella sitä uusista näkökulmista.

Itsearvioinnin tavoitteet

- Perehdyttää energiatehokkuusjärjestelmän (ETJ+) sisältöihin.
- Auttaa yritystä tunnistamaan omat vahvuudet ja kehityskohteet.
- Auttaa energiatehokkuustyön kehittämisessä.

Itsearviointiin vastaaminen resurssien mukaan ja itselle sopivalla tavalla

- Arvioiva henkilö voi esimerkiksi kutsua koolle palaverin, johon osallistuu keskeisiä energiatehokkuustyöhön osallistuvia henkilöitä yrityksessä, ja arviointi voidaan täyttää palaverissa yhdessä keskustellen.

Ohje arvioinnin täyttämiseen

- Itsearvioinnissa käydään läpi avoimien kysymyksien kautta ETJ+ -järjestelmän kokonaisuudet.
- Arvioivan henkilön apuna on aihepiirin arviointikysymyksiä. Niiden avulla on helpompi hahmottaa ETJ+ -järjestelmän käyttöön kuuluvat kokonaisuudet.

Energiatehokkuusjärjestelmään liittyviä termejä ja määritelmiä

Poikkeama

Vaatimuksen täyttämättä jääminen.

Energiatehokkuusjärjestelmä

Osa organisaation johtamisjärjestelmää, joka sisältää energia-asioita koskevan organisaatio-rakenteen, suunnittelun, vastuut, toimintatavat, prosessit ja resurssit kehittää, ottaa käyttöön, saavuttaa tavoitteet, tarkastaa ja ylläpitää esim. organisaation ympäristöpolitiikkaa energia-asoiden osalta tai organisaation laatimaa erillistä energiapolitiikkaa.

Energiakatselmus

Energiakatselmus on dokumentoitu menettely, joka perustuu dataan ja muuhun mahdolliseen tietoon. Sen tarkoituksena on tuottaa riittävästi tietoa koko organisaation energiankulutusprofiilista ja tunnistaa mahdollisuudet energiansäästöön ja energiatehokkuuden tehostamiseen, ja säästöjen suuruuteen.

Päämäärät ja tavoitteet

Päämäärä on yleisluontoinen, usein pitkän aikavälin tavoite energiatehokkuuden parantamiseksi ja energiapolitiikan toteuttamiseksi. Tavoite on yrityksen energiapolitiikkaan perustuva, yksityiskohtainen ja jos mahdollista, mitattavissa oleva suorituskykyvaatimus, joka asetetaan päämäärien saavuttamiseksi ja energiatehokkuuden jatkuvaksi parantamiseksi.

Energiapolitiikka

Organisaation ilmoitus aikomuksista ja suunta-viivoista energiatehokkuuden parantamiseksi. HUOM. Organisaation energiapolitiikka luo puitteet toimenpiteille ja energiapäämäärien ja tavoitteiden asettamiselle.

Ehkäisevä toimenpide

Toimenpide, jolla estetään potentiaalinen poikkeama tai muun ei-toivotun tilanteen syntymisen poistamalla mahdollisen poikkeaman syyt.

Korjaava toimenpide

Toimenpide, jolla poistetaan poikkeaman syy tai muu ei-toivottu tilanne.

Energiatehokkuuden tehostamissuunnitelma

Yrityksen laatima aikataulutettu suunnitelma toimenpiteistä energian säästön ja energiatehokkuuden jatkuvan parantamisen toteuttamiseksi, arvioimiseksi ja seuraamiseksi.

Ylin johto

Henkilö tai ryhmä, joka ohjaa ja kontrolloi organisaatiota korkeimmalla tasolla. Ylin johto hallitsee energiatehokkuusjärjestelmän määrittämisen soveltamisalan.

Standardi

Yhteinen menettelytapa toistuvaan toimintaan.

Benchmarking

Oman toiminnan vertaamista toisten toimintaan, usein parhaaseen vastaavaan käytäntöön. Perusidea on toisilta oppiminen ja oman toiminnan kyseenalaistaminen.

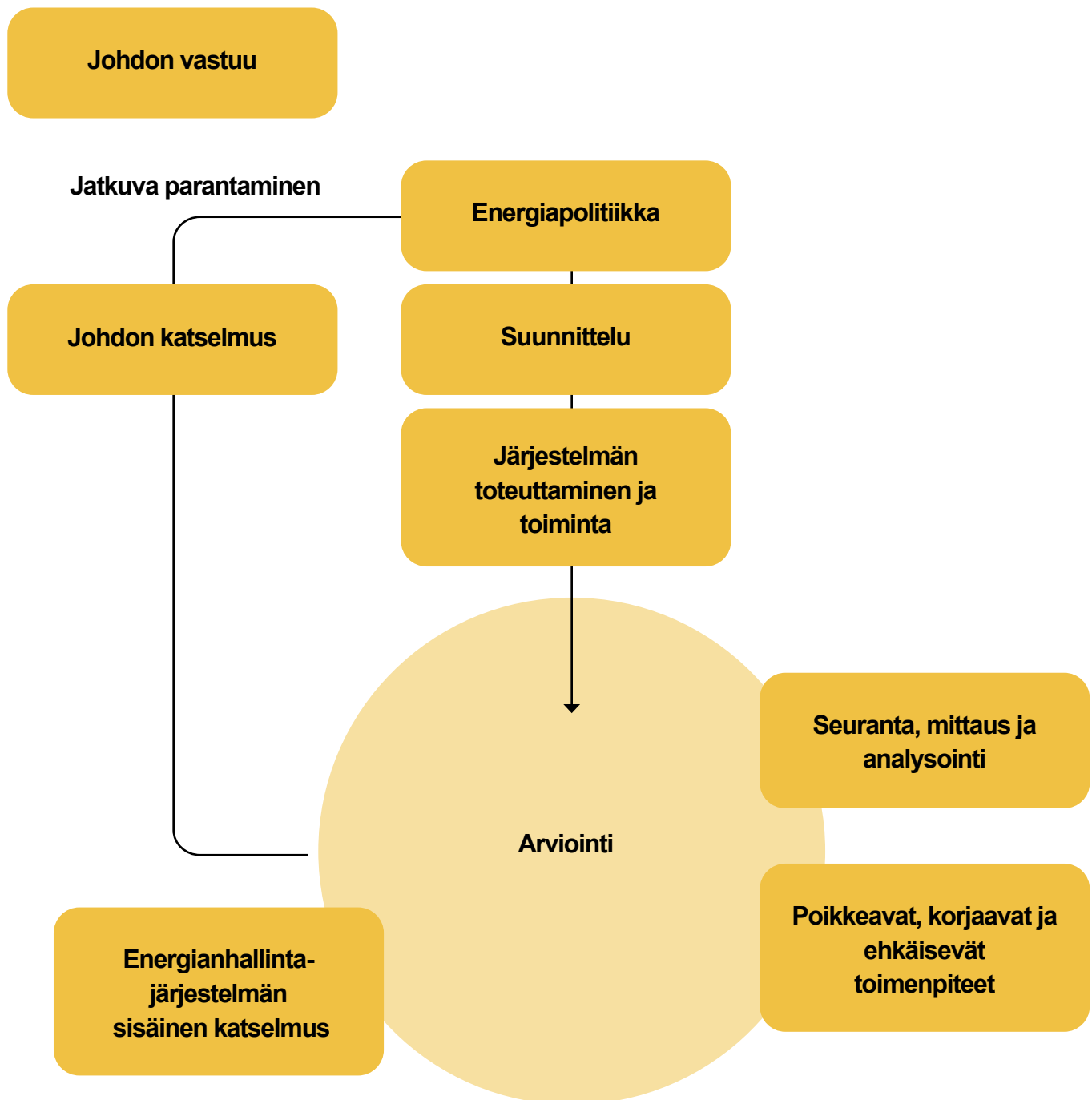
Jatkuva parantaminen

Hallinnan periaate, joka korostaa jatkuvaa pyrkimystä tehostaa, optimoida ja kehittää toimintoja, tuotteita tai palveluita.

Auditointi

Prosessi, jossa tarkastetaan ja arvioidaan organisaation, järjestelmän, prosessin tai toiminnan toimivuutta, tehokkuutta ja/tai lainmukaisuutta. Tämä tarkastus voidaan suorittaa sisäisesti organisaation omien henkilöiden toimesta tai ulkoisesti riippumattomien tarkastajien (auditoijien) toimesta.

ETJ+-järjestelmän selityskuva

Energiapolitiikka: organisaation tahdon ilmaisu organisaation sitoutumisesta sovittuihin energiatehokkuustavoitteisiin. Energia-asiat voidaan liittää organisaation käyttämään johtamisjärjestelmään, jolloin erillistä energiapolitiikkaa ei tarvita.

Suunnittelu: organisaation energiankäytön kartoittaminen, tavoitteiden asettaminen sekä toimenpiteistä ja menettelyistä sopiminen energiapoliitikan mukaisten tavoitteiden ja päämäärien saavuttamiseksi.

Toteuttaminen ja toiminta: tehostamistoimenpiteiden toteutus: organisointi, henkilökunnan koulutus ja tiedottaminen.

Arviointi: tarkkailu ja korjaavat toimenpiteet, tavoitteellinen kulutusseuranta, benchmarking, energiatehokkuuden itsearviointi

Johdon katselmus: arvioidaan järjestelmän toimivuutta, asetettujen tavoitteiden toteutumista ja päätetään uudet tavoitteet sekä korjaavat toimenpiteet.

Arvioinnin kohteena olevan toimipaikan esitiedot

Yritys

Arvioinnin ajankohta

Arvioivien henkilöiden nimet ja tehtävänimikkeet

ETJ+ on?

☐ meille tuntematon.

☐ meillä rakenteilla.

☐ meillä käytössä.

☐ meillä harkinnassa/suunnitteilla.

Mikäli ETJ+ on teillä käytössä, onko se sertifioitu?

☐ Kyllä

☐ Ei

Mikäli ETJ+ on teillä käytössä, onko se dokumentoitu?

☐ Kyllä

☐ Ei

Johdon vastuu

Ylin johto

- ☐ Onko ylin johto määritellyt, luonut, toteuttanut ja ylläpitänyt organisaation energiapolitiikkaa?
- ☐ Onko ylin johto viestinyt energianhallinnan merkityksestä organisaation sisällä?
- ☐ Onko ylin johto nimittänyt johdon edustajan ja hyväksynyt energianhallintaryhmän muodostamisen?
- ☐ Onko ylin johto varmistanut, että energiapäämäärät ja tavoitteet on asetettu?
- ☐ Onko ylin johto varmistanut, että tulokset mitataan ja raportoidaan sovituin aikavälein?
- ☐ Onko ylin johto varmistanut, että energianhallintajärjestelmän perustamiseen, toteuttamiseen, ylläpitoon ja parantamiseen on riittävät resurssit?
- ☐ Onko ylin johto varmistanut, että energiatehokkuus otetaan huomioon pitkän aikavälin suunnittelussa?
- ☐ Onko ylin johto varmistanut, että johdon katselmukset toteutetaan?

Johdon edustus

- ☐ Onko ylin johto nimennyt johdon edustajan/edustajat energiatehokkuusasioissa?
- ☐ Onko hänelle määritetty asianmukaiset vastuut ja valtuudet?

Johdon vastuu

Miten hyvin teillä on toiminnassa johdon vastuun osa-alueet?

☐ todella heikosti

☐ heikosti

☐ melko hyvin

☐ hyvin

☐ erittäin hyvin

Kuvaile tähän johdon vastuun toimivat asiat.

Kuvaile tähän johdon vastuun kehittämiskohteet.

Kuvaile tähän, kuinka johdon vastuun asiat tällä hetkellä hoidetaan sekä muut huomiot.

Ideoi ainakin yksi konkreettinen toimi, jolla lähdette kehittämään tätä aihe-aluetta.

Energiapolitiikka

Pohdi avoimia vastauksiasi alla olevien kysymysten avulla.

- ? Onko johto hyväksynyt energiapolitiikan?
- ? Miten energiapolitiikasta selviää yrityksen toiminnan luonne?
- ? Sisältääkö energiapolitiikka sitoutumisen lainsäädännön ja muiden vaatimusten / velvoitteiden noudattamisen, joihin yritys on sitoutunut?
- ? Onko politiikan julkisuus määritelty?
- ? Onko yrityksen energiapolitiikka linjassa/ Integroitu muiden toimintapolitiikkojen kanssa?
- ? Sisältääkö energiapolitiikka sitoutumisen energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen?
- ? Onko energiapolitiikka tarkoituksenmukainen? Onko huomioitu mm. tuotteet, toiminnot, palvelut, laajuus?
- ? Milloin politiikka on viimeksi päivitetty?
- ? Sisältääkö energiapolitiikka perusteet energian käytön seurannalle ja määrittääkö siinä perusteet tavoitteilla?
- ? Miten energiapolitiikasta on tiedotettu yrityksen sisällä?
- ? Onko energiapolitiikka dokumentoitu ja toteutettu, ylläpidetäänkö sitä?

Energiapolitiikka

Miten hyvin teillä on toiminnassa energiapolitiikan osa-alueet?

☐ todella heikosti

☐ heikosti

☐ melko hyvin

☐ hyvin

☐ erittäin hyvin

Kuvaile tähän energiapolitiikkanne toimivat asiat.

Kuvaile tähän energiapolitiikkanne kehittämiskohteet.

Kuvaile tähän, kuinka energiapolitiikkanne asiat tällä hetkellä hoidetaan sekä muut huomiot.

Ideoi ainakin yksi konkreettinen toimi, jolla lähdette kehittämään tätä aihe-aluetta.

Suunnittelu

Pohdi avoimia vastauksiasi alla olevien kysymysten avulla.

Yleistä

- ? Onko yrityksessä toteutettu koko yrityksen kattava energiatehokkuuden suunnitteluprosessi?

Lakisääteiset ja muut vaatimukset

- ? Miten energiatehokkuuteen liittyvä lainsäädäntö ja vapaaehtoiset velvoitteet tunnistetaan?
- ? Miten energiatehokkuuteen liittyvä lainsäädäntö ja vapaaehtoiset velvoitteet otetaan huomioon järjestelmän kehittämisessä sekä ylläpidossa?
- ? Käydäänkö lainsäädännön ja muiden soveltuvien vaatimusten täyttymistä johdon katselmuksessa?

Energiakatselmukset

- ? Onko koko organisaation energiankäyttöä ja -kulutusta analysoitu mittausdataan tai muuhun dataan perustuen?
- ? Onko menettelyt ja kriteerit dokumentoitu?
- ? Onko muita kriteereitä, joiden perusteella päivitys tehdään?
- ? Onko katselmusten tuloksista tallenteet?
- ? Onko laskelmiin perustuen tunnistettu ja priorisoitu energiatehokkuuden tason parantamismahdollisuudet?
- ? Onko energiakatselmuksen päivityksen aikaväli määritetty?
- ? Onko energiankäytön ja kulutuksen analyysiin perustuen tunnistettu merkittävät energiankäytön alueet (osa organisaatiosta, joka merkittävästi vaikuttaa energiankäyttöön ja kulutukseen, tilat, laitteet, systeemit, prosessit)?

Suunnittelu

Pohdi avoimia vastauksiasi alla olevien kysymysten avulla.

Päämäärät ja tavoitteet

- ? Onko asiaankuuluville toiminnoille ja organisaatiotasolle luotu, toteutettu ja ylläpidetty dokumentoidut energiatehokkuuteen liittyvät päämäärät ja tavoitteet?
- ? Ovatko ne yhdenmukaisia energiapolitiikan ja energian tuotantoon ja käyttöön liittyvien näkökohtien kanssa?
- ? Onko toimenpiteet ja aikataulut määritetty näiden saavuttamiseksi?
- ? Onko yrityksen johto hyväksynyt päämäärät ja tavoitteet?
- ? Miten päämäärät ja tavoitteet on viety kaikille organisaatiotasolle saakka?
- ? Onko vastuut määritelty kaikille päämäärille ja tavoitteille, kaikille organisaatiotasolle?
- ? Ovatko ne mitattavia tai laskennallisesti osoitettavia ja aikataulutettuja?
- ? Päivitetäänkö energiatehokkuuden tehostamissuunnitelmaa vuosittain?
- ? Miten tuloksia ja toteumia seurataan organisaation eri tasoilla?

Suunnittelu

Miten hyvin teillä on toiminnassa suunnittelun osa-alueet?

☐ todella heikosti

☐ heikosti

☐ melko hyvin

☐ hyvin

☐ erittäin hyvin

Kuvaile tähän suunnittelunne toimivat asiat.

Kuvaile tähän suunnittelunne kehittämiskohteet.

Kuvaile tähän, kuinka suunnittelunne asiat tällä hetkellä hoidetaan sekä muut huomiot.

Ideoi ainakin yksi konkreettinen toimi, jolla lähdette kehittämään tätä aihe-aluetta.

Järjestelmän toteuttaminen ja toiminta

Pohdi avoimia vastauksiasi alla olevien kysymysten avulla.

Koulutus, tietoisuus ja pätevyys

- ? Miten on huolehdittu energiatehokkuusjärjestelmään liittyvästä henkilöiden osaamisesta ja pätevyydestä?
- ? Kuinka koulutuksessa on käsitelty politiikka ja tavoitteet?
- ? Miten energiatehokkuusnäkökohtiin ja järjestelmään liittyvät koulutustarpeet tunnistetaan?
- ? Miten varmistetaan, että kaikki henkilöt ovat tietoisia energiatehokkuusjärjestelmästä?
- ? Onko henkilökunta tietoinen, mitkä ovat omaan toimintaan liittyvät energiankäytön näkökohdat, mitä vaikutusmahdollisuuksia on käytännössä?
- ? Miten koulutuksessa on käsitelty energiatehokkuusjärjestelmän vaatimukset?
- ? Ymmärtääkö henkilöstö energiatehokkuusjärjestelmän, politiikan, tavoitteet ja menettelyt? Onko henkilöstö tietoinen näistä, onko osallistunut koulutuksiin?

Viestintä

- ? Onko energia-asioiden viestintä suunniteltu?
- ? Toteutetaanko viestintää suunnitellusti?

Energiatehokkuusjärjestelmän dokumentointi.

Sisältääkö energiatehokkuusjärjestelmän dokumentointi seuraavat asiat:

- ? Järjestelmän laajuus
- ? Politiikka
- ? Päämäärät ja tavoitteet
- ? Tiedot liittymäkohdista muihin asiakirjoihin

Järjestelmän toteuttaminen ja toiminta

Pohdi avoimia vastauksiasi alla olevien kysymysten avulla.

Asiakirjojen hallinta

- ? Onko luotu asiakirjojen ja tallenteiden hallintamenettely?
- ? Miten asiakirjojen katselmus ja päivitys tapahtuu? Tarpeen mukaan (esim. vuosittain)?
- ? Miten ulkopuolista alkuperää olevat sisäiset asiakirjat tunnistetaan ja niiden hallinta kuvataan?
- ? Miten asiakirjojen hyväksyntä tapahtuu?
- ? Miten vanhentuneet asiakirjat säilytetään, merkitään ja hävitetään?
- ? Miten asiakirjat tallennetaan ja kuinka ne ovat löydettävissä?
- ? Miten muutokset merkitään, jotta ne ovat tunnistettavia?

Suunnittelu

- ? Onko energiatehokkuuden parantamismahdollisuudet ja energiankäytön hallinta otettu huomioon suunniteltaessa uusia tai kunnostettaessa sellaisia tiloja, laitteita, systeemejä ja prosesseja, joilla voi olla merkittävä vaikutus energiatehokkuuteen?
- ? Onko säästöjen laskennassa perusteena ensisijaisesti käytetty elinkaarikustannusten analyysiä, jotta voidaan ottaa huomioon pitkän tähtäimen säästöt?

Energianhuollon, tuotteiden, laitteiden ja energian hankinta

- ? Miten energiatehokkuus otetaan huomioon hankinnoissa, investoinneissa ja tuotannon kehittämisessä?

Järjestelmän toteuttaminen ja toiminta

Miten hyvin teillä on toiminnassa järjestelmän toteuttamisen ja toiminnan osa-alueet?

☐ todella heikosti

☐ heikosti

☐ melko hyvin

☐ hyvin

☐ erittäin hyvin

Kuvaile tähän järjestelmänne toteuttamisen ja toiminnan toimivat asiat.

Kuvaile tähän järjestelmänne toteuttamisen ja toiminnan kehittämiskohteet.

Kuvaile tähän, kuinka järjestelmänne toteuttamisen ja toiminnan asiat tällä hetkellä hoidetaan sekä muut huomiot.

Ideoi ainakin yksi konkreettinen toimi, jolla lähdette kehittämään tätä aihe-aluetta.

Arviointi

Pohdi avoimia vastauksiasi alla olevien kysymysten avulla.

Seuranta, mittaus ja analysointi

- ? Miten on määritelty energian käytön ja tehokkuuden tarkkailuun liittyvät keskeiset mittaukset?
- ? Onko kalibroittavat ja/tai huollettavat mittalaitteet määritelty?
- ? Miten keskeisten toimintojen energiankulutus:
 - mitataan ja lasketaan?
 - analysoidaan, dokumentoidaan ja raportoidaan?
- ? Miten kalibrointi ja huolto on toteutettu ja dokumentoitu?

Vaativuuden täyttymisen arviointi

- ? Miten on määritelty ja miten toteutetaan ja ylläpidetään menettelyt, joilla arvioidaan määräjain energiatehokkuussopimuksen sekä soveltuvien lakisääteiden vaatimusten täyttyminen?
- ? Täyttyvätkö vaatimukset?
- ? Miten toteutuvat muut vaatimukset, joihin on sitouduttu? Esim. onko ympäristöluvassa energiatehokkuuteen liittyviä vaatimuksia?
- ? Löytyykö näistä tallenteita?

Poikkeamat, korjaavat ja ehkäisevät toimenpiteet

- ? Miten on määritelty menettely poikkeamien tunnistamiseen?
- ? Analysoidaanko poikkeamien luonnetta ja määrää?
- ? Onko korjaavien toimenpiteiden suorittamisen liittyvät vastuut ja valtuudet määritelty?
- ? Miten korjaavat toimenpiteet dokumentoidaan ja tiedotetaan?

Arviointi

Pohdi avoimia vastauksiasi alla olevien kysymysten avulla.

Tallenteiden hallinta

- ? Miten energiatehokkuuden kannalta olennaiset kerättävät tiedot on:
 - tunnistettu?
 - tallennettu?
- ? Miten säilytys, suojaus, jäljitettävyyys ja säilytysaika (hävitys) on määritelty ja valvotaan?
- ? Onko tallenteissa huomioitu kaikki energiamuodot?
- ? Miten tallenteet merkitään, jotta ovat tunnistettavissa ja jäljitettävissä?
- ? Miten varmistetaan tallenteiden tunnistettavuus?
- ? Miten tallenteet säilytetään?

Sisäinen auditointi

- ? Onko olemassa suunnitelma energia-asioiden auditointiin?
- ? Miten sisäisiä auditointeja hyödynnetään?
- ? Miten on määritelty auditointien: vastuut, kriteerit, laajuus, suoritustaajuus tai raportointimenettelyt?
- ? Miten varmistetaan sisäisessä auditoinnissa havaittujen poikkeamien/korjaavien ja ehkäisevien toimenpiteiden loppuunsaattaminen?

Miten hyvin teillä on toiminnassa auditoinnin osa-alueet?

☐ todella heikosti

☐ heikosti

☐ melko hyvin

☐ hyvin

☐ erittäin hyvin

Kuvaile tähän arviointinne toimivat asiat.

Kuvaile tähän arviointinne kehittämiskohteet.

Kuvaile tähän, kuinka arviointinne asiat tällä hetkellä hoidetaan sekä muut huomiot.

Ideoi ainakin yksi konkreettinen toimi, jolla lähdette kehittämään tätä aihe-aluetta.

Johdon katselmus

Pohdi avoimia vastauksiasi alla olevien kysymysten avulla.

?

Käsitelläänkö katselmuksessa:

- energiatehokkuussopimuksen vaatimusten täyttymistä?
- arvioidaanko johdon katselmuksessa järjestelmän soveltuvuutta, toimivuutta ja tehokkuutta?
- lakisääteisten ja muiden vaatimusten täyttymistä?
- energiatehokkuuden tunnuslukujen sopivuutta?
- politiikan, periaatteiden ja kehitysohjelmien täyttymistä?
- saavutettuja tuloksia suhteessa asetettuihin tavoitteisiin?
- tulevia tavoitteita ja toimenpiteitä?

?

Onko johdon katselmukselle asialista?

?

Miten varmistetaan, että tarpeellinen tieto kootaan energiatehokkuusjärjestelmän arvioimiseksi?

?

Onko johdon katselmuksen osallistujat määritelty?

?

Onko katselmuksen laajuus määritelty?

?

Ovatko katselmuksen lähtötiedot luotettavia ja riittäviä?

?

Miten johdon katselmukset on dokumentoitu?

Johdon katselmus

Miten hyvin teillä on toiminnassa johdon katselmuksen osa-alueet?

☐ todella heikosti

☐ heikosti

☐ melko hyvin

☐ hyvin

☐ erittäin hyvin

Kuvaile tähän johdon katselmuksen toimivat asiat.

Kuvaile tähän johdon katselmuksen kehittämiskohteet.

Kuvaile tähän, kuinka johdon katselmuksen asiat tällä hetkellä hoidetaan sekä muut huomiot.

Ideoi ainakin yksi konkreettinen toimi, jolla lähdette kehittämään tätä aihe-aluetta.